

3. CHARAKTERISTIKA ŠVP

3.1. Zaměření školy

Škola není zřizována jako specifická s konkrétním zaměřením, vzdělávací program je vytvořen pro všeobecné vzdělávání.

Ve školním vzdělávacím programu je kladen důraz především na:

- výuku cizích jazyků (již od 1. ročníku)
- práci s výpočetní a komunikační technikou
- estetickou a sportovní výchovu

Priority:

- učit žáky především praktickým dovednostem a znalostem, které mohou uplatnit v osobním životě
- zavádět efektivní metody výuky, jako je skupinové, kooperativní a projektové vyučování, kterými vedeme žáky k týmové práci, ke vzájemné pomoci, sounáležitosti a vzájemnému respektu
- naučit žáky používat nejmodernější informační a komunikační technologie, používat výpočetní techniku v mnoha předmětech a oborech
- podporovat v žácích estetické cítění, pochopení pro tvar, barvu, kompozici, psané i mluvené slovo
- učit žáky komunikovat s ostatními a to i v cizím jazyce, poradit si v různých životních situacích, což je důležité pro vytváření sebevědomí člověka
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu, vytvářet kladný vztah ke sportu a pohybu
- naučit žáky dodržovat a respektovat daná pravidla, rozlišit hranici mezi dodržováním, porušováním a zneužíváním nastavených pravidel (např. školního řádu)
- vytvářet u žáků pevný životní postoj, klást důraz na rovný přístup ke všem žákům, všichni mají nárok na kvalitní vzdělání
- podporovat žáky s různými druhy nadání, žáky se speciálními vzdělávacími potřebami integrovat do kolektivu a do procesu vzdělávání
- zaměřit se i na žáky nadané a mimořádně nadané
- podporovat u žáků víru ve vlastní schopnosti, dát jim možnost reprezentovat školu, město, region

3.2. Výchovné a vzdělávací strategie, klíčové kompetence

Umožnit žákům osvojit si **strategii učení** a motivovat je pro celoživotní učení

- dostatek informačních zdrojů a učebních nabídek (internet, knihovna, exkurze)
- rozvoj postojů, dovedností a způsobů rozhodování, které umožňují přímou zkušenost
- propojení informací se skutečným životem
- samostatnost, organizace vlastní činnosti
- vlastní úsudek, iniciativa, tvořivost a zodpovědnost
- komunikační dovednosti, spolupráce, práce v týmu
- poznávání vlastních možností
- prezentace vlastních výsledků
- práce v motivujícím prostředí

Podněcovat žáky k **tvorivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů**

- uplatňování mezipředmětových vztahů
- objevování vzájemných vztahů a příčin přírodních, společenských a dalších jevů a dějů
- uplatňování základních myšlenkových operací (srovnávání, třídění, analýza, syntéza, zobecňování, abstrakce)
- rozvíjení schopnosti logického uvažování
- řešení problémů na základě kritického zhodnocení informací

Vést žáky k **všestranné, účinné a otevřené komunikaci**

- prostor pro komunikaci různými formami (ústně, písemně, výtvarnými a technickými prostředky)
- dodržování etiky komunikace (naslouchání, věcnost, prostor pro různé názory, respektování originálních, nezdařených a jiných názorů)
- poznávání sama sebe a vztahů k jiným
- práce v týmu

Rozvíjet u žáků **schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých**

- kooperativní učení, spolupráce ve výuce
- osobní odpovědnost za výsledky společné práce

Připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako **svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti**

- jasná pravidla pro soužití ve škole (práva, povinnosti, postihy)
- samostatné rozhodování a odpovědnost za svá rozhodnutí
- nutnost dodržování slušného jednání a mravních hodnot
- prosazování svých zájmů vhodnou formou
- učení argumentovat

Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; **rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě**

- orientace ve vlastním citovém životě a citových vztazích
- řešení (s pomocí dospělých) svých citových vztahů
- chápání bohatství a složitosti citového života
- rozvíjení citové otevřenosti vůči podnětům z prostředí, ve kterém žijí
- otevřenost a kultivovanost v projevování svých citů
- ohleduplnost a citlivý vztah k lidem, přírodě a kulturním a etickým hodnotám
- uvědomění si citové nevyzrálosti v období dospívání

Učit žáky **aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný**

- čistota prostředí školy
- vhodné hygienické zázemí
- vhodné prostředí (bezpečí, funkčnost, estetičnost)
- zdravý stravovací a pitný režim
- dostatečná nabídka pohybových aktivit
- škola bez kouře a drog
- důsledná prevence šikany a násilí
- vztahy ve škole – úcta, sounáležitost, uznání
- respektování individuálních rozdílů

Vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi

- chápání principů a fungování demokracie v osobním životě, ve škole i společnosti
- uvažování v evropských a celosvětových souvislostech
- porozumění odlišnému způsobu života lidí z jiných kultur
- rozvíjení kritických postojů k negativním projevům ve škole i společnosti
- otevřenost vůči spolužákům
- solidarita s druhými
- rozvíjení schopnosti empatie
- integrace žáků vyžadujících speciální péči
- vytváření podmínek pro adaptaci žáků z jiných kulturních prostředí
- ohleduplnost vůči starým a nemocným lidem

Pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

- osvojování základních pracovních dovedností a návyků
- informační a poradenská činnost v oblasti profesní orientace

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě.

Kompetence k učení - umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

- Během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací. Žáky vedeme k sebehodnocení. Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, je podněcována jejich tvořivost. Žáci se zúčastňují různých soutěží. Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos. Zadáváme dětem zajímavé domácí úkoly.

Kompetence k řešení problému - podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit. Ve vhodných oblastech vzdělávání používáme netradiční úlohy (Cermat, Scio).
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života. Žáci si postupně zdokonalují kompetenci práce s informacemi ze všech možných zdrojů, ústních, tištěných mediálních a počítačových, včetně internetu, aby je uměli vyhledávat, třdit a vhodným způsobem využívat. Žáci jsou vedeni úměrně věku k používání internetu.
- Podle svých schopností a dovedností se žáci zapojují do soutěží. Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní - vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných. Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování. Podporujeme komunikaci s jinými školami.

Kompetence sociální a personální - rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých

- Během vzdělávání mimo jiné používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení. Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech. Usilujeme, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině. Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí. Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky. Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské - připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování. Školní řád navazuje na pravidla chování vytvořená ve třídách.
- Je kladen důraz na Environmentální výchovu, ekologicky myslící jedinec. Žáky vedeme k třídění odpadů.

Kompetence pracovní - pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci

- Žáky motivujeme k aktivnímu zapojení do tematické oblasti Svět práce. Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci. Výuku doplňujeme o praktické exkurze.

3.3. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

3.3.1. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními, potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně uplatňuje škola pouze s doporučením ŠPZ. Podpůrná opatření budou použita v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. a jejich příloh.

Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagogové tomu přizpůsobují své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření. Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování **PLPP** a pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními od

druhého stupně podkladem pro tvorbu **IVP**. Na úrovni **IVP** je možné na doporučení ŠPZ (v případech stanovených Přílohou č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) v rámci podpůrných opatření **upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP**, případně **upravit vzdělávací obsah** tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima. **K úpravám očekávaných výstupů** stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření **IVP**. To umožňuje u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva. Při používání podpůrných opatření škola využívá dostupných metodických materiálů.

K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v **IVP** žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením). **Části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů lze nahradit jinými vzdělávacími obsahy** nebo **celý vzdělávací obsah některého vzdělávacího oboru lze nahradit obsahem jiného vzdělávacího oboru**, který lépe vyhovuje jejich vzdělávacím možnostem.

Při vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením škola zohledňuje jejich specifika: problémy v učení – čtení, psaní, počítání; nepřesné vnímání času; obtížné rozlišování podstatného a podružného; neschopnost pracovat s abstrakcí; snížená možnost učit se na základě zkušenosti, pracovat se změnou; problémy s technikou učení; problémy s porozuměním významu slov; krátkodobá paměť neumožňující dobré fungování pracovní paměti, malá představivost; nedostatečná jazyková způsobilost, nižší schopnost číst a pamatovat si čtené, řešit problémy a vnímat souvislosti.

Mezi podpůrná opatření, která se kromě běžných pedagogických opatření ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením osvědčují, patří například posilování kognitivních schopností s využitím dynamických a tréninkových postupů, intervence s využitím specifických, speciálně pedagogických metodik a rozvojových materiálů; pravidelné a systematické doučování ve škole, podpora přípravy na školu v rodině, podpora osvojování jazykových dovedností, podpora poskytovaná v součinnosti asistenta pedagoga.

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení ŠPZ a přiznaného stupně podpory zejména:

- v oblasti metod výuky:
  - respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
  - metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby
  - důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
  - respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů
- v oblasti organizace výuky:
  - střídání forem a činností během výuky
  - u mladších žáků využívání skupinové výuky
  - postupný přechod k systému kooperativní výuky
  - v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka
  - zařazení předmětů speciálně pedagogické péče

PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce, případně školního speciálního pedagoga. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem nebo způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanovuje termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným. Při zpracování PLPP škola používá vzor uvedený v příloze vyhlášky č. 27/20016 Sb. PLPP realizují jednotliví vyučující předmětů. Plnění PLPP je průběžně vyhodnocováno v souladu s vyhláškou č. 27/20016 Sb. Nejsou-li podpůrná opatření stanovená v PLPP účinná, doporučí škola zákonným zástupcům požádat o vyšetření ve ŠPZ.

IVP sestavuje třídní učitel za pomoci výchovného poradce, případně školního speciálního pedagoga na základě doporučení ŠPZ. IVP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem nebo způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanovuje termín přípravy IVP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným. Při zpracování IVP škola používá vzor uvedený v příloze vyhlášky č. 27/20016 Sb. Zákonný zástupce svým podpisem vyjadřuje souhlas s použitím podpůrných opatření. Plnění IVP je průběžně vyhodnocováno v souladu s vyhláškou č. 27/20016 Sb. Při vzdělávání žáků podle IVP škola spolupracuje se ŠPZ.

3.3.2. Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Do této skupiny patří žáci, kteří pocházejí z prostředí sociálně nebo kulturně a jazykově odlišného. Hlavním problémem je ve většině případů jejich nedostatečná znalost vzdělávacího jazyka. U těchto žáků je kladen důraz na osvojení českého jazyka. Dále se seznamují s českým prostředím, jeho kulturními zvyklostmi a tradicemi.

Pokyny pro učitele pro práci se žáky se sociálním znevýhodněním:

- individuální péče
- odpovídající metody a formy práce
- pravidelná komunikace a zpětná vazba
- pravidelná spolupráce s rodinou
- spolupráce s odborným pracovištěm

3.4. Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

IVP mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem, případně školním speciálním pedagogem a ŠPZ. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavní IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení ŠPZ. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení ŠPZ. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

Výchovný poradce, případně školní speciální pedagog zajišťuje písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předává informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy, který je zaznamenává do školní matriky.

Nadaní žáci jsou ve vyučovacích předmětech, které reprezentují jejich nadání, motivováni k rozšiřování základního učiva. Ve výuce jsou jim zadávány náročnější samostatné úkoly (referáty apod.), jsou pověřováni vedením a řízením skupiny. Účastní se olympiád v daném předmětu, jsou podporováni v mimoškolních aktivitách.

Pokyny pro učitele pro práci s nadanými žáky:

- vědět, co žák umí a dát najevo, že to ví
- nenutit žáka opakovat základní učivo
- poskytovat dostatečné množství podnětů
- nabídnout podpůrný materiál
- respektovat individuální učební tempo
- umožnit stanovování vlastních cílů a podílení se na hodnocení své práce

3.5. Začlenění průřezových témat

Všechna průřezová témata jsou integrována do vyučovacích předmětů a jsou realizována v rámci učiva. Zařazení jednotlivých tématických okruhů průřezových témat je součástí charakteristiky předmětu a jednotlivá témata jsou ještě uvedena v tabulkách vyučovacích předmětů v kolonce *POZNÁMKY* u učiva, ve kterém jsou realizována.

Přehled začlenění průřezových témat:

I. Osobnostní a sociální výchova (OSV)

1. Rozvoj schopností poznávání – Český jazyk 1., 2. r., Matematika 2. r.
2. Sebepoznání a sebepojetí – Etická výchova 8. r.
3. Seberegulace a sebeorganizace – Etická výchova 6., 7. r.
4. Psychohygienu – Prvouka 2. r., Přírodověda 5. r.
5. Kreativita – Výtvarná výchova 1., 2., 3., 4., 5. r.
6. Poznávání lidí – Etická výchova 6. r.
7. Mezilidské vztahy – Občanská výchova 6. r.
8. Komunikace – Český jazyk 6., 7., 8. r.
9. Kooperace a kompetice – Tělesná výchova 7. r.
10. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – Matematika 7., 8. r.
11. Hodnoty, postoje, praktická etika – Vlastivěda 4. r.

II. Výchova demokratického občana (VDO)

12. Občanská společnost a škola – Vlastivěda 4. r., Občanská výchova 6. r.
13. Občan, občanská společnost a stát – Občanská výchova 6., 7. r.
14. Formy participace občanů v politickém životě – Občanská výchova 7. r.
15. Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – Vlastivěda 4. r., Dějepis 6., 9. r.

III. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (EGS)

- 16. Evropa a svět nás zajímá – Vlastivěda 5. r., Zeměpis 8. r.
- 17. Objevujeme Evropu a svět – Německý jazyk 9. r., Zeměpis 6. r.
- 18. Jsme Evropané – Vlastivěda 4. r., Dějepis 8. r.

IV. Multikulturní výchova (MKV)

- 19. Kulturní diference – Výtvarná výchova 6. r.
- 20. Lidské vztahy – Prvouka 2. r., Etická výchova 6., 9. r.
- 21. Etnický původ – Občanská výchova 7. r.
- 22. Multikulturalita – Anglický jazyk 8. r., Ruský jazyk 9. r.
- 23. Princip sociálního smíru a solidarity – Etická výchova 7., 9. r.,

V. Environmentální výchova (EV)

- 24. Ekosystémy – Přírodověda 4. r.
- 25. Základní podmínky života – Přírodověda 5. r., Chemie 8. r.
- 26. Lidské aktivity a problémy živ. prostředí – Přírodověda 4., 5. r., Chemie 9. r.
- 27. Vztah člověka k prostředí – Prvouka 3. r., Přírodověda 4., 5. r., Etická výchova 6. r.

VI. Mediální výchova (MV)

- 28. Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – Český jazyk 8., 9. r., Etická výchova 7. r.
- 29. Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality – Občanská výchova 7. r., Etická výchova 8. r.
- 30. Stavba mediálních sdělení – Pracovní výchova 7. r.
- 31. Vnímání autora mediálních sdělení – Český jazyk 9. r.
- 32. Fungování a vliv médií ve společnosti – Český jazyk 5. r.
- 33. Tvorba mediálního sdělení – Informatika 8. r.
- 34. Práce v realizačním týmu – Tělesná výchova 8. r.